

*О. В. Шаповалова,
д.ю.н., професор, провідний науковий
співробітник Інституту правового
регулювання інноваційного розвитку
АПН України, м. Харків*

МЕТОДОЛОГІЧНА ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ АДАПТАЦІЇ ВИМОГ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЕС

Глобалізація, яка стала однією з визначальних характеристик світової економіки кінця ХХ – початку ХХІ століть, поставила перед урядами багатьох країн, у тому числі й України, проблему пошуку нових форм і методів адаптації національного економічного та політико-правового середовища до сучасних вимог здійснення міжнародних економічних відносин [1, с.69].

Дослідження правового забезпечення адаптації інвестиційної моделі розвитку економіки України до права Європейського Союзу є актуальною проблемою, що було обумовлено в численних наукових публікаціях і концептуальних джерелах. У той же час конституційний припис про

забезпечення з боку держави соціальної спрямованості економіки ще не реалізовано повною мірою в спеціальних юридичних конструкціях українського законодавства. Зокрема, не досягнуто адаптивності тієї частини цивільного та господарського законодавства, яку називають інструментальною в досягненні мети правової охорони інтересів учасників інвестування в підприємницьку діяльність з господарського використання природних ресурсів.

У зв'язку з цим розробку методологічних основ дослідження правового забезпечення адаптації інвестиційної моделі розвитку економіки України до права Європейського Союзу слід орієнтувати на проведення імперативів громадського публічного інтересу в практику правового регулювання господарської діяльності в умовах, коли в ролі гаранта інтересу виступають держава і його владні суб'єкти, а провідником громадського публічного інтересу - підприємці, що залучають до майновий оборот надра, корисні копалини та інші природні ресурси на договірних умовах.

Накопичення знань про засоби господарського законодавства в досягненні задекларованих в ньому цілей сприяння становленню інвестиційної моделі розвитку економіки було розпочато ще в 80-х роках минулого століття.

У дослідженнях Г.Л.Знаменського представлені принципи побудови функціонально-цільових підсистем господарського законодавства [2, С.132-153]. Даний підхід дозволяє висунути гіпотезу про доцільність утворення у структурі даної галузі законодавства функціонально-цільової підсистеми правових засобів забезпечення інвестиційної моделі розвитку економіки України.

Правові засоби сприяння економічному зростанню і технічному прогресу масштабно розглядаються в роботах сучасних дослідників, але єдиного погляду на сутність і значимість адаптації інвестиційної моделі

розвитку економіки України до права Європейського Союзу не було досягнуто. В даному дослідженні під господарсько-правовими засобами сприяння становленню інвестиційної моделі розвитку економіки України розуміються, по-перше, способи матеріально-процедурного та іншого операційного рівня, які мають практичний сенс вирішення організаційно-майнових завдань господарського використання природних ресурсів. По-друге, кошти законотворчого рівня (правові конструкції, цільові комплекси норм і т.д.), спрямовані на вдосконалення правового режиму використання природних ресурсів у сфері господарювання.

Досягнення адекватності законодавства вимогам сталого розвитку, потребує визначення засобів, які ведуть до результату – реалізації цілі адаптації за українських реалій (умов та вимог) економічного росту.

Теорія відображення об'єктивної реальності в праві відіграє надзвичайно важливу методологічну роль у розв'язанні проблеми визначення критеріїв новелізації господарського законодавства, зокрема, в аспекті здійснення адаптації його інструментарію до сучасних відомих заходів підтримки і захисту правопорядку. Тим самим забезпечується стабільний розвиток, цілі, умови і вимоги якого визначаються рівнем суспільних та правових досягнень.

Однак, з огляду на те, що досягнення гармонії тут ототожнюються з повторюваним впливом суспільства на законодавство і зворотним його впливом на сферу господарювання, значимість законодавства у стабілізації економічного розвитку розуміють неоднозначно. Якщо узагальнити позитивний підхід авторів до господарського законодавства, то уявлення про нього як про умову розвитку суспільних відносин можна викласти в такій тезі: Значимість господарського законодавства в реалізації вимог сталого розвитку полягає у можливості участі сучасного громадянського суспільства в перетворенні умов свого розвитку (найчастіше при збереженні в непорушності класичних канонів цивільного права) під

відповідний рівень еволюції економічних відносин та стану трансформації законних інтересів суб'єктів господарювання.

Вважається, що саме завдяки законодавству вдається уникнути трактування і сприйняття господарського права пасивним “реєстратором” дійсності. Формально нормативне трактування господарського законодавства дозволяє вносити стійкість у зміст даної галузі завдяки поточним, наскрізним і допоміжним функціям.

Вченими неодноразово було доведено, що часті зміни закону, порушуючи нормальних хід повсякденної практичної діяльності, приводять до ослаблення авторитету закону. Отже, вимагати стабільності законодавства означає, що необхідно уникати довільних змін, викликаних суб'єктивними причинами. Тому оновлення господарського законодавства з метою забезпечення стабілізації розвитку є позитивним процесом. Він базується на науковому обґрунтуванні в науці конституційного права інтересу суб'єктів господарювання (як значної частини суспільства) до соціальної спрямованості економіки. Це їхнє конституційне право співзвучне праву на розвиток, яке захищається міжнародною спільнотою.

Література

1. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні : монографія / кол. авторів Г. П. Клімова, С. М. Іванов, Л. С. Шевченко та ін. / за ред. Г. П.Клімової, Ю.Є. Атаманової. – Х. : Право, 2015. – 452 с.2

2. Знаменський Г.Л. Цели и способы повышения эффективности хозяйственного законодательства: Дис... доктора юрид. наук: 12.00.04/ – Москва, 1985.- 487с.

-----***-----